

## DIDAKTICKÝ TEST

**Počet úloh: 28**

**Maximální bodové hodnocení: 50 bodů**

**Povolené pomůcky: psací potřeby**

---

Tento dokument obsahuje zdůvodnění správných řešení jednotlivých úloh didaktického testu.

## VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 1–3

(1)

Když přišlo pod dub staletý,  
žaludy dosyta se cvalo prase.  
Ulehlo pod něj vzápětí  
a vyspalo se. Vstalo zase  
a řeklo si, že ke kořenům prokopá se.

„Vždyť tohle stromu uškodí,  
havran mu z větve na to dí.  
„Obnažíš kořeny a celý uschnout může.“  
A prase na to: „Ať jen schne.  
Já proto nevyletím z kůže.  
Duby jsou málo prospěšné.  
Když vůbec nebude, tak jaképak s tím krámy.  
Jen ať jsou žaludy, z těch sádla přibývá mi.“

„Ty nevděčné,“ řek dub a smutek v hlase měl,  
„nosit ten rypák svůj ve větší výšce,  
hned samo přesvědčíš se,  
že ty své žaludy máš ode mě.“

(2)

Tak každý nevzdělaný tupec  
s radostí po věděni dupe.  
Neví, když zpraží učenost,  
že z jejích plodů sám si bere víc než dost.

(I. A. Krylov, Prase pod dubem, upraveno)

1 bod

### 1 Které z následujících tvrzení odpovídá výchozímu textu?

- A) Prase dorazilo k dubu, protože hledalo místo, kde by se prospalo.
- B) Prase si přálo, aby dub uschnul, proto začalo odstraňovat jeho kořeny.
- C) Dub rozesmutnilo, když si uvědomil, že není příliš prospěšný pro své okolí.
- D) Dub dal najevo, že za určité podmínky by prase zjistilo, odkud získalo potravu.

### Zdůvodnění

Pravdivost tvrzení uvedeného v možnosti D) dokládá pasáž, která je ve výchozím textu vyznačena barevně.

1 bod

### 2 Které z následujících tvrzení o první části výchozího textu je pravdivé?

- A) První verš má o jednu slabiku více než třetí verš.
- B) První verš má shodný počet slabik jako třetí verš.
- C) První verš má o jednu slabiku více než čtvrtý verš.
- D) První verš má shodný počet slabik jako čtvrtý verš.

### Zdůvodnění

První verš je stejně jako verš třetí osmislabičný, čtvrtý verš je devítislabičný.

3 Která z následujících možností vystihuje druhou část výchozího textu?

- A) Jde o pokračování prózy, v níž se jako *nevzdělaný tupec* projevuje dub.  
 B) Jde o pokračování prózy, v níž se jako *nevzdělaný tupec* projevuje prase.  
 C) Jde o ponaučení vyplývající z první části textu: jako *nevzdělaný tupec* se v uvedeném příběhu projevil dub.  
 D) Jde o ponaučení vyplývající z první části textu: jako *nevzdělaný tupec* se v uvedeném příběhu projevilo prase.

## Zdůvodnění

Výchozí text je veršovaný a je členěn do slok: jde tedy o poezii, a nikoliv o prózu. V první části textu prase dá najevo, že žaludy (tedy plody dubu) jsou pro něj důležité, ale na dubu jako takovém mu nezáleží (*Ať jen schne.*). Prase se tedy v první části textu projevuje jako *nevzdělaný tupec*, z jeho chování vyplývá ponaučení uvedené v druhé části textu.

4 **Souvětí č. 1:** Chci si znova napsat ten test z angličtiny, co jsem tak zvorál.

**Souvětí č. 2:** Chtěl bych si znova napsat ten test z angličtiny, který se mi nepovedl.

**Které z následujících tvrzení o dvou výše uvedených souvětích je nejuvědomnější?**

- A) Paní učitelce je vhodnější říct souvětí č. 1 než souvětí č. 2, přestože obě obsahují nespisovné slovo *angličtina*.  
 B) Paní učitelce je vhodnější říct souvětí č. 2 než souvětí č. 1, přestože obě obsahují nespisovné slovo *angličtina*.  
 C) Paní učitelce je vhodnější říct souvětí č. 1, protože neobsahuje žádné nespisovné slovo a je zdvořilejší než souvětí č. 2.  
 D) Paní učitelce je vhodnější říct souvětí č. 2, protože neobsahuje žádné nespisovné slovo a je zdvořilejší než souvětí č. 1.

## Zdůvodnění

Sloveso v podmiňovacím způsobu se používá ve zdvořilých žádostech, slouží jako prostředek zdvořilosti a skromnosti: *chtěl bych* je tedy zdvořilejší než *chci*. Slovo *angličtina* je vždy spisovné, sloveso *zvorat* s významem *pokazit* je nespisovné.

## 5 Která z následujících vět je zapsána pravopisně správně?

- A) Na jeho neúčinné postupy si mnoho lidí stěžovalo.  
 B) Na jeho neúčinné postupy si mnoho lidí ztěžovalo.  
 C) Na jeho neúčinné postupy si mnoho lidí stěžovalo.  
 D) Na jeho neúčinné postupy si mnoho lidí ztěžovalo.

## Zdůvodnění

- Přídavné jméno *neúčinný* je odvozeno od *účinný*, které má kořen *-čin-* a příponu *-ný*.
- Sloveso *stěžovat si* má význam *projevovat slovy nespokojenost, podávat stížnost* a píše se s předponou *s-*.

max. 3 body

**6 Přiřadte k jednotlivým řadám slov (6.1–6.3) odpovídající tvrzení (A–E).**

(Žádnou možnost z nabídky A–E nelze přiřadit víckrát než jednou.)

- 6.1 sousoší – stráž – **půda** \_\_\_\_\_
- 6.2 sebechvála – **síť** – **pánev** \_\_\_\_\_
- 6.3 **smůla** – **památka** – polobotka \_\_\_\_\_

- A) Pouze jedno slovo je mnohoznačné, a to první.  
B) Pouze jedno slovo je mnohoznačné, a to třetí.  
C) Celkem dvě slova jsou mnohoznačná, konkrétně první a druhé.  
D) Celkem dvě slova jsou mnohoznačná, konkrétně první a třetí.  
E) Celkem dvě slova jsou mnohoznačná, konkrétně druhé a třetí.

**Řešení a zdůvodnění**

- 6.1 B)  
• slovo *půda* má význam např. *zem, hlína (úrodná půda) nebo prostor pod střechou budovy (sušit prádlo na půdě)*
- 6.2 E)  
• slovo *síť* má význam např. *pletivo s oky sloužící k lovu ryb (rybářská síť) nebo něco rozvětveného v prostoru (síť kabelů)*  
• slovo *pánev* má význam např. *nádoba na pečení nebo smažení (smažila řízky na pánvi) nebo soubor kostí tvořící oporu dolních končetin (zlomil si pánev)*
- 6.3 C)  
• slovo *smůla* má význam např. *pryskyřice (smůla na stromech) nebo nezdár, neštěstí (mít smůlu v lásce)*  
• slovo *památka* má význam např. *připomenutí někoho, něčeho (nechat si něco na památku) nebo něco starobylého, pamětihodnost (vzácná památka ze středověku)*

Mnohoznačná slova jsou zapsána červeně. Žádná z posuzovaných řad slov neodpovídá ani tvrzení A), ani tvrzení D).

---

**VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 7**

Pro vlastní dobro jím jenom zdravou stravu.

max. 2 body

**7 Napište smysluplnou větu o čtyřech slovech, v níž výraz JÍM bude jednoznačně jiným slovním druhem než ve výchozím textu.**

Vzniklá věta musí obsahovat tvar *jím*, musí být gramaticky i pravopisně správná a musí obsahovat přísudek. Výraz *jím* nesmí být použit jako vlastní jméno.

**Řešení a zdůvodnění**

Výraz *jím* je ve výchozím textu slovesem ve tvaru 1. osoby čísla jednotného, ve vzniklé větě tedy musí být tento výraz použit jako zájmeno *on* nebo *ono* ve tvaru 7. pádu čísla jednotného, např. *Dost se jím inspiroval.*

## VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 8–12

### TEXT 1

(1) Otcem měkkých kontaktních čoček je světově proslulý chemik Otto Wichterle. Český vědec ovšem nebyl první, kdo zkusil vady zraku korigovat **jinak** než brýlemi.

O totéž se snažil už v 19. století Adolf Fick. Jeho skleněné čočky ovšem nebyly příliš **pohodlné**, a proto je člověk musel po pár hodinách odložit. Kontaktní čočky se vyráběly výhradně ze skla od roku 1887, kdy byly uvedeny do výroby, až do počátku 30. let minulého století. Tehdy byl totiž vynalezen průhledný plast nazvaný plexisklo. Plastové čočky sice bylo možné nosit déle, ani ony ale neposkytovaly potřebný komfort. Navíc oba tvrdé typy čoček (tj. skleněné a plastové) **způsobovaly** zdravotní problémy.

(2) Při vynálezu nového, zcela vyhovujícího materiálu **sehrála** zásadní roli náhoda. Roku 1952 jel Otto Wichterle vlakem do Prahy. **Během cesty se dal do řeči se spolucestujícím, který četl oftalmologický časopis.** Diskutovali i o materiálech používaných při výrobě kontaktních čoček. Wichterle si tehdy uvědomil, že by bylo žádoucí vynalézt nějakou měkčí hmotu, na niž by oko reagovalo lépe.

(3) **Zanedlouho Wichterle se svým asistentem vyvinuli v laboratoři hydrogel, který si nechali roku 1955 patentovat.** V následujících letech Wichterle zkoušel z hydrogelu vyrobit kontaktní čočky, ovšem neúspěšně. Přesto se nemínil vzdát.

(4) Ve výzkumu pokračoval navzdory nepřátelskému postoji komunistického režimu. O Vánocích roku 1961 Wichterle doma sestavil ze stavebnice Merkur přístroj poháněný dynamem z jízdního kola, který vešel do dějin pod názvem **čočkostroj**, a **vyrobil první použitelnou sérii gelových kontaktních čoček.** S pomocí dalších vědců výrobu posléze zdokonaloval v laboratorním prostředí.

(5) Průlomový vynález Wichterlemu přinesl mezinárodní slávu, nikoli však bohatství. **Patent na výrobu jeho kontaktních čoček totiž v roce 1965 Československo nevhodně prodalo do USA.** Spojené státy spustily jejich výrobu roku 1971. \*\*\*\*\* V současnosti je Wichterleho vynález nedílnou součástí našich životů.

Vysvětlivka: *oftalmologický* – týkající se očního lékařství

(www.cocky-online.cz; www.vesmir.cz, upraveno)

### TEXT 2

**Souvětí typu A** je jednoznačné, zájmeno  *který*  totiž odkazuje jen k jednomu podstatnému jménu v souvětí, např. *Připravil pomazánku z celeru, která nám chutná* nebo *Dan s Karlem vymysleli návod na přípravu nové masti, který ukryli na tajné místo.*

**Souvětí typu B** je nejednoznačné, zájmeno  *který*  totiž může odkazovat k více podstatným jménům v souvětí, např. *Připravil pomazánku z mrkve, která nám chutná* nebo *Dan s Karlem vymysleli návod na přípravu nového léku, který ukryli na tajné místo.*

max. 2 body

#### 8 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z TEXTU 1 (A), nebo ne (N).

	A	N
8.1 Více než čtyřicet let bylo sklo jediným materiálem, z něhož se vyráběly kontaktní čočky.	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
8.2 Otto Wichterle se poprvé pokusil vyrobit kontaktní čočky z hydrogelu dříve než v prosinci 1961.	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
8.3 Součástí nevýhodného obchodu s USA byl i prodej stavebnice Merkur, z níž byl vyroben první čočkostroj.	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>
8.4 Otto Wichterle při jízdě vlakem pochopil, že myšlenku jeho spolucestujícího vyrábět měkké kontaktní čočky je možné realizovat.	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>

## Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou v TEXTU 1 vyznačeny příslušnou barvou.

1 bod

9 Která z následujících možností patří na vynechané místo (\*\*\*\*\*) v TEXTU 1?

- A) Kontaktní čočky vyrobené z hydrogelu začali lidé záhy upřednostňovat před jejich tvrdou alternativou.
- B) Kontaktní čočky vyrobené z hydrogelu začali lidé záhy upřednostňovat před jejich měkkou alternativou.
- C) Nové kontaktní čočky lidé záhy začali upřednostňovat před jejich tvrdou alternativou, vyrobenou z hydrogelu.
- D) Nové kontaktní čočky lidé záhy začali upřednostňovat před jejich měkkou alternativou, vyrobenou z hydrogelu.

## Zdůvodnění

V TEXTU 1 je uvedeno, že nejdříve se vyráběly tvrdé typy kontaktních čoček – ze skla a z plastu. Wichterle je označen jako otec měkkých kontaktních čoček, své čočky vyráběl z hydrogelu. Kontaktní čočky vyrobené z hydrogelu jsou tedy měkkou alternativou původních tvrdých kontaktních čoček. Na místo vynechané v TEXTU 1 tedy logicky patří možnost A).

1 bod

10 Které z následujících tvrzení o TEXTU 1 je pravdivé?

(Úlohu řešte na základě definic uvedených v TEXTU 2.)

- A) V textu jsou podtržena dvě souvětí typu A.
- B) V textu jsou podtržena dvě souvětí typu B.
- C) V druhé části textu je podtrženo souvětí typu A, ve třetí části textu je podtrženo souvětí typu B.
- D) V druhé části textu je podtrženo souvětí typu B, ve třetí části textu je podtrženo souvětí typu A.

## Zdůvodnění

- V druhé části TEXTU 1 je podtrženo souvětí typu A: zájmeno  *který*  totiž odkazuje jen k jednomu podstatnému jménu v tomto souvětí, a to ke slovu *spolucestující*.
- Ve třetí části TEXTU 1 je podtrženo souvětí typu A: zájmeno  *který*  totiž odkazuje jen k jednomu podstatnému jménu v tomto souvětí, a to ke slovu *hydrogel*.

max. 3 body

11 Vypište ze čtvrté části TEXTU 1 tři podstatná jména, která jsou v textu užitá ve 4. pádě.

Slova *Merkur* a *čočkostrojí* nejsou správným řešením. Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného podstatného jména, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.

## Řešení

přístroj, sérii, výrobu

max. 2 body

**12 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda je pravdivé (A), nebo ne (N).**

(Posuzovaná slova jsou v TEXTU 1 vyznačena tučně.)

	A	N
12.1 Slovo <i>jinak</i> je v textu užito ve stejném významu jako v souvětí <i>Musím hned vyrazit, jinak mi ujede vlak.</i>	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>
12.2 Slovo <i>pohodlný</i> je v textu užito ve stejném významu jako ve větě <i>Obul si pohodlné boty.</i>	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
12.3 Slovo <i>způsobovat</i> je v textu užito ve významu <i>být příčinou něčeho.</i>	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
12.4 Slovo <i>sehrát</i> je v textu užito ve významu <i>udělat něco jen naoko.</i>	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>

**Zdůvodnění**

- Slovo *jinak* je v textu užito ve významu *jiným způsobem*, v souvětí *Musím hned vyrazit, jinak mi ujede vlak* je užito ve významu *v opačném případě, sice*.
- Slovo *sehrát* je v textu užito v ustáleném slovním spojení *sehrát roli*, které má význam *významně se uplatnit*.

1 bod

**13 Která z následujících vět není zapsána pravopisně správně?**

- A) Na výstavě jsem potkal Petrovy rodiče.
- B) **Pavlovi** časté výtržnosti musíš začít řešit.
- C) Se zájmem jsem si přečetl Nerudovy povídky.
- D) Manželé Nezvalovi se už těší na letní dovolenou.

**Zdůvodnění**

Přídavné jméno přivlastňovací *Pavlův* se skloňuje podle vzoru *otcův* a ve větě je užito ve 4. pádě čísla množného rodu ženského (*Pavlovy výtržnosti*).

3 body

**14 Seřadte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby byla dodržena textová návaznost.**

A) Když letadlo vletělo do turbulence, zrovna jsem spal. Během půl vteřiny jsme klesli o sto metrů. Úplně mě to vyhodilo ze sedadla. Vtom se rozzářila ikonka „Zapněte si bezpečnostní pás“. „To je trochu pozdě,“ sdělil jsem Amelii.

B) „V pohodě. Proč bychom nebyli?“ odpověděli jsme. Vzápětí se z reproduktoru ozval hlas pilota: „Dámy a pánové, zůstaňte prosím na svých místech se zapnutými pásy. Zdá se, že jsme nečekaně vletěli do špatného počasí.“

C) „Měl sis ho nechat zapnutý stejně jako já,“ odpověděla mi a ukázala na svou přezku. Máma, sedící v řadě před námi, se otočila: „Jste v pořádku?“

D) Letadlo mě však patrně chtělo vyvést z omylu, protože v tu chvíli narazilo na další pomyslný vzdušný výmol a já jsem se prudce praštil do hlavy o sedadlo přede mnou. Koutkem oka jsem zahlédl mámu, oněmělou strachy.

E) „Jenže v Kongu jsou bouřky častěji než kdekoli jinde,“ pohotově zareagovala na moje slova. „Fajn, že už to vím. Ale teď je přece všude klid a žádná bouřka není,“ oponoval jsem.

F) Abych zjistil, jestli nám říká pravdu, vyhlédl jsem z okénka. Na obloze ale bylo jen několik obláčků. „Vždyť je pěkně,“ řekl jsem Amelii.

(W. Smith, Průtrž, upraveno)

## Řešení

14.1 – A)

14.2 – C)

14.3 – B)

14.4 – F)

14.5 – E)

14.6 – D)

**A)** Když letadlo vletělo do turbulence, zrovna jsem spal. Během půl vteřiny jsme klesli o sto metrů. Úplně mě to vyhodilo ze sedadla. Vtom se rozzářila ikonka „Zapněte si bezpečnostní pás“. „To je trochu pozdě,“ sdělil jsem Amelii. **C)** „Měl sis ho nechat zapnutý stejně jako já,“ odpověděla mi a ukázala na svou přezku. Máma, sedící v řadě před námi, se otočila: „Jste v pořádku?“ **B)** „V pohodě. Proč bychom nebyli?“ odpověděli jsme. Vzápětí se z reproduktoru ozval hlas pilota: „Dámy a pánové, zůstaňte prosím na svých místech se zapnutými pásy. Zdá se, že jsme nečekaně vletěli do špatného počasí.“ **F)** Abych zjistil, jestli nám říká pravdu, vyhlédl jsem z okénka. Na obloze ale bylo jen několik obláčků. „Vždyť je pěkně,“ řekl jsem Amelii. **E)** „Jenže v Kongu jsou bouřky častěji než kdekoli jinde,“ pohotově zareagovala na moje slova. „Fajn, že už to vím. Ale teď je přece všude klid a žádná bouřka není,“ oponoval jsem. **D)** Letadlo mě však patrně chtělo vyvést z omylu, protože v tu chvíli narazilo na další pomyslný vzdušný výmol a já jsem se prudce praštil do hlavy o sedadlo přede mnou. Koutkem oka jsem zahlédl mámu, oněmělou strachy.

---

max. 2 body

15

15.1 Zvítězil díky své odvaze.

**Úsek podtržený ve výše uvedené větě jednoduché upravte tak, aby z věty vzniklo gramaticky správné souvětí obsahující dvě věty. Význam původní věty musí zůstat zachován.**

15.2 Od kamaráda, který žije na farmě, dostal domácí sýr.

**Úsek podtržený ve výše uvedeném souvětí upravte tak, aby ze souvětí vznikla gramaticky správná věta jednoduchá. Význam původního souvětí musí zůstat zachován.**

## Řešení

15.1 – např. Zvítězil, protože byl odvážný.

15.2 – např. Od kamaráda žijícího na farmě dostal domácí sýr.



## VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOZE 16

### TEXT 1

1. vařit oběd	5. napsat článek	9. jezdit autem
2. vykonávat práci	6. počítat příklad	10. slíbit odměnu
3. chytat míč	7. vést boj	11. hrát divadlo
4. utřít pot	8. slavit narozeniny	12. vyřídít pozdrav

### TEXT 2

**Slovní spojení typu A** lze nahradit jedním spisovným slovem s podobným významem. Takové slovo má stejný kořen jako druhá složka původního slovního spojení (např. *provádět sběr* → *sbírat*).

**Slovní spojení typu B** nahradit jedním slovem tak, jak je popsáno výše, **nelze**.

**max. 3 body**

#### 16 Najděte v TEXTU 1 tři slovní spojení typu A a napište jejich ČÍSLA.

Úlohu řešte na základě informací uvedených v TEXTU 2.

Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného čísla, tak zapsání jakéhokoli čísla či slova, které neodpovídají zadání.

#### Řešení a zdůvodnění

- **2:** slovní spojení *vykonávat práci* lze nahradit jedním spisovným slovem *pracovat*
- **7:** slovní spojení *vést boj* lze nahradit jedním spisovným slovem *bojovat*
- **12:** slovní spojení *vyřídít pozdrav* lze nahradit jedním spisovným slovem *pozdravovat*

## VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 17

S posledními říjnovými dny se blížily podzimní prázdniny. Michal a jeho bratr Martin se těšili nejen na to, že si odpočinou od školních povinností, ale také na pobyt na chalupě, která se nachází ve vsi poblíž Českého Krumlova. Ve středu vstali **pomněrně** brzy a ranním spojem vyrazili na cestu. Na krumlovském nádraží už postávali nedočkaví prarodiče.

Kluci nejdřív ochotně pomáhali dědovi na zahradě. Společnými silami shrabali listí a otrhali z již téměř **holích** větví všechna jablíčka. Za odměnu dostali babiččin vynikající závin, který zapíjeli čerstvě vylisovaným moštem. V neděli se pak všichni vypravili na výlet do nedalekého města, kde se procházeli starobylými uličkami. Kromě medvědů, kteří obývají zámecký příkop, **neunikli** jejich pozornosti ani obchody s pěknými suvenýry. Byl to **skrátka** příjemně prožitý víkend.

**max. 4 body**

#### 17 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je **pravopisně správně**.

Podtržené výrazy jsou zapsány správně.

Ohebná slova zapište bezchybně ve stejném tvaru, ve kterém jsou užitá v textu. Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.

## Zdůvodnění

- Příslovce *poměrně* je příbuzné se slovesem *měřit*, které se píše s ě.
- Přídavné jméno *holý* se skloňuje podle vzoru *mladý* (mladých – holých).
- Pokud je podmětem podstatné jméno rodu mužského neživotného v množném čísle (*obchody*), v koncovce příčestí činného musí být *-y* (*neunikly*).
- Částice *zkrátka* vznikla z předložkového výrazu (*z + krátka*).

## VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 18–22

Člun se dal do pohybu a nás obklopila temnota. Ocitli jsme se ve Vráse. Náhle jsme cosi zaslechli. Byly to volkry – zrůdná stvoření s obřími drápy, kožnatými křídly a zuby \*\*\*\*\* jako žiletky, jimiž s chutí trhají lidské maso. Ve chvíli, kdy na nás ty stvůry zaútočily, se mě poprvé zmocnil ten zvláštní pocit. Vzápětí vše kolem mě zalila pronikavá záře, která je zahnala.

Následující týden byl nabitý událostmi: první setkání s Temným, střet s nájemnými vrahy z Fjerdy a rychlý přesun do Os Alty – králova sídla. Nebylo divu, že jakmile mě v paláci zavedli do pokoje, padla jsem na postel a za minutu už jsem nevěděla o světě.

Zase je mi pět a jsem v sirotčinci. Všude je krev, na okně mé ložnice sedí volkra. Natahuje po mně drápy. Její oči mají šedivou barvu křemene. Jsou stejné, jako má Temný... S hrůzou jsem procitla. Srdce mi ještě zběsile tlouklo, když mi služebná oznamovala, že se mám připravit na audienci u krále.

Záhy už jsem před zraky zvědavých dvořanů kráčela ke zlatému trůnu. Král vypadal asi na čtyřicet, měl štíhlou postavu s kulatými rameny, vodnaté oči a světlý knír.

„Vaše Veličenstvo, představuji vám Alinu Starkovou – světloňšku,“ pronesl Temný.

Nevěděla jsem, co mám dělat. Ana Kuya, svérázná hospodyně ze sirotčince, kde jsem vyrůstala, vyžadovala, abychom před šlechtici vždy dělali pukrle. To mi ale nyní připadalo nepatřičné. Král se na mě podíval a zklamaně řekl: „Vždyť vypadá úplně obyčejně.“

Nato Temný rozpřáhl ruce. Z jeho dlaní vytryskly temné stružky a prostory se začaly plnit černí, jež se vpíjela do vzduchu. V sále \*\*\*\*\* temnotou se ozvaly zděšené výkřiky. Vtom se něco uvnitř mě opět nekontrolovatelně dralo na povrch. Za chvíli celý sál zaplavilo zářivé světlo, které vmžiku zahnalo temnotu. Propukl aplaus. Několik lidí se dokonce radostí rozplakalo. Král se tvářil nadmíru spokojeně.

(L. Bardugová, Světlo a stíny, upraveno)

max. 2 body

18 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

- |   | A                                   | N                                   |
|---|-------------------------------------|-------------------------------------|
| 18.1 Alininy schopnosti světloňšky se poprvé projevily během audience u krále.                            | <input type="checkbox"/>            | <input checked="" type="checkbox"/> |
| 18.2 Jedna z volker, které ve Vráse zaútočily na člun, přiletěla za Alinou až do Os Alty, aby ji zabila.  | <input type="checkbox"/>            | <input checked="" type="checkbox"/> |
| 18.3 Útok volker, který se odehrál ve Vráse, časově předcházel střetu s nájemnými vrahy z Fjerdy.         | <input checked="" type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/>            |
| 18.4 Alespoň někteří lidé projevili pláčem radost poté, co ze sálu zmizela temnota, kterou vyvolal Temný. | <input checked="" type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/>            |

## Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

1 bod

19 Na každé ze dvou vynechaných míst (\*\*\*\*\*) ve výchozím textu patří náležitý tvar slova. Ve které z následujících možností jsou uvedeny oba tyto tvary?

(Po doplnění náležitého tvaru musí být příslušný větný celek gramaticky správný.)

- A) ostré – prostoupenou
- B) ostré – prostoupeném
- C) ostrými – prostoupenou
- D) ostrými – prostoupeném

## Zdůvodnění

- Tvar přídavného jména *ostrý* se musí shodovat s tvarem rozvíjeného podstatného jména *zub*, které je v textu užito v 7. pádě čísla množného (*s ostrými zuby*).
- Tvar přídavného jména *prostoupený* se musí shodovat s tvarem rozvíjeného podstatného jména *sál*, které je v textu užito v 6. pádě čísla jednotného (*v sále prostoupeném temnotou*).

1 bod

20 Která z následujících možností vystihuje výchozí text?

(vnější charakteristika = popis vzhledu nějaké osoby, zvířete aj.)

- A) Text obsahuje stručnou vnější charakteristiku volker, krále a Any Kuyi.
- B) Text obsahuje stručnou vnější charakteristiku volker a krále, nikoli však Any Kuyi.
- C) Text obsahuje stručnou vnější charakteristiku volker a Any Kuyi, nikoli však krále.
- D) Text obsahuje stručnou vnější charakteristiku krále a Any Kuyi, nikoli však volker.

## Zdůvodnění

Výchozí text obsahuje stručnou vnější charakteristiku volker (*zrůdná stvoření s obřími drápy, kožnatými křídly a zuby ostrými jako žiletky*) a krále (*vypadal asi na čtyřicet, měl štíhlou postavu s kulatými rameny, vodnaté oči a světlý knír*). Vzhled Any Kuyi v textu popsán není, víme jen, že to byla svérázná hospodyně.

1 bod

21 Které z následujících tvrzení o dvou slovech tučně vyznačených ve výchozím textu je pravdivé?

- A) Obě tato slova jsou v textu citově zabarvená.
- B) Pouze slovo *zklamaně* je v textu citově zabarvené.
- C) Pouze slovo *nepatřičný* je v textu citově zabarvené.
- D) Ani jedno z těchto slov není v textu citově zabarvené.

## Zdůvodnění

Slova *zklamaně* a *nepatřičný* nejsou nikdy citově zabarvená, tedy ani ve výchozím textu.

22 Které z následujících tvrzení o slově podtrženém ve výchozím textu je pravdivé?

- A) Jde o přídavné jméno tvrdé.
- B) Jde o přídavné jméno měkké.
- C) Jde o podstatné jméno užitě v jednotném čísle.**
- D) Jde o podstatné jméno užitě v množném čísle.

### Zdůvodnění

Podtržené podstatné jméno *čerň*, které má význam *temnota*, je v textu užitě v 7. pádě čísla jednotného (začaly se plnit ČÍM → *černí*).

max. 2 body

23 Rozhodněte o každé z následujících možností, zda je zapsána pravopisně správně (A), nebo ne (N).

	A	N
23.1 Na <b>zklonku</b> dne už znavení turisté postupovali hlemýždím tempem.	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>
23.2 Jeho nemístné poznámky ohledně mých blízkých se mě vážně dotkly.	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
23.3 Strávila jsem dovolenou v zahraničí, protože ráda poznávám cizí země.	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
23.4 Neuč se to nazpaměť, daleko důležitější je porozumět danému problému.	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

### Zdůvodnění

Podstatné jméno *sklonek* je odvozeno od slovesa *sklonit*, které obsahuje předponu *s-*: ta v tomto slově vyjadřuje směřování dolů.

max. 2 body

24 Vypište z každé z následujících vět (24.1 a 24.2) základní skladební dvojici.

(Základní skladební dvojice musí být zapsány pravopisně správně.)

24.1 Můj známý z knihovny mě pravidelně informuje o knižních novinkách a zajímavých kulturních událostech.

24.2 Některé romány ze školní četby by vám pravděpodobně připadaly nudné a zdlouhavé.

### Řešení

24.1 podmět – **známý**; přísudek – **informuje**

24.2 podmět – **romány**; přísudek – **by připadaly**

## VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 25–27

Jedním z nejvýznamnějších svátků v USA je nepochybně Den díkůvzdání. Své kořeny má ve slavnosti zvané dožínky, která se pořádá po ukončení žní.

V listopadu 1620 do Ameriky připlulo zhruba sto Angličanů, \*\*\*\*\*. Bohužel si s sebou nepřivezli potřebné množství potravin a před nadcházející zimou si nestačili vytvořit dostatečné zásoby. Část osadníků proto první zimu v novém domově nepřežila. Hned na jaře indiáni naučili nové sousedy pěstovat kukuřici a fazole. Jako výraz díků za bohatou sklizeň pro ně osadníci uspořádali dožínky, jejichž součástí byla velká hostina.

Zpočátku se díkůvzdání slavilo vždy v jiný den. V roce 1941 byl však termín oslavy Dne díkůvzdání stanoven v USA zákonem a od té doby ho Američané slaví čtvrtý čtvrtek v listopadu. Ačkoli původně šlo o poděkování za úrodu, dnes je slavnost spojená hlavně s velkolepými průvody a rodinnými oslavami, na nichž nechybí tradiční pečený krocan.

Jeden z největších průvodů se na Den díkůvzdání pravidelně koná v New Yorku. Roku 2021 se na čtyřkilometrovou trasu, která vedla ulicemi Manhattanu, vydalo přes 8 000 účastníků. Přímo z manhattanských chodníků průvodu přihlížely statisíce diváků, desítky milionů Američanů událost sledovaly doma u televizních obrazovek.

Vysvětlivka: Manhattan – část New Yorku

(www.novinky.cz; cz.usembassy.gov, upraveno)

max. 2 body

25 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

	A	N
25.1 Dožínky, slavnost konající se po žních, byly inspirovány Dnem díkůvzdání.	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>
25.2 Termín oslavy Dne díkůvzdání byl v USA uzákoněn v 1. polovině 20. století.	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
25.3 Průvod, který se v roce 2021 konal v New Yorku na Den díkůvzdání, sledovaly přímo v ulicích Manhattanu statisíce diváků.	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
25.4 Od doby, kdy skupina Angličanů připlula do Ameriky, do doby, kdy je indiáni naučili pěstovat některé plodiny, uplynul více než rok.	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>

### Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

1 bod

26 Na vynechané místo (\*\*\*\*\*) ve výchozím textu patří věta vyjadřující, za jakým účelem Angličané připluli do Ameriky. Která z následujících vět to je?

(Po doplnění věty do textu musí být příslušné souvětí smysluplné, spisovné a gramaticky správné.)

- A) aby zde založili osadu
- B) aby sem založili osadu
- C) kteří věděli o možnosti založit zde osadu
- D) kteří věděli o možnosti založit sem osadu

### Zdůvodnění

Příslovce *zde* má význam *na tomto místě, tady*, příslovce *sem* ukazuje směrem k mluvčímu dané promluvy, *na místo, kde je*. Spojka *aby* vyjadřuje v dané větě účel: za jakým účelem Angličané připluli do Ameriky? → *aby zde založili osadu*.

27 Ve které z následujících možností je uvedena dvojice slov, jež nelze v kontextu výchozího textu považovat za antonyma?

(První slovo z každé dvojice pochází z výchozího textu a je v něm vyznačeno tučně.)

- A) bohužel – bohudík
- B) nestačili – stihli
- C) spojená – rozpojená
- D) nechybí – schází

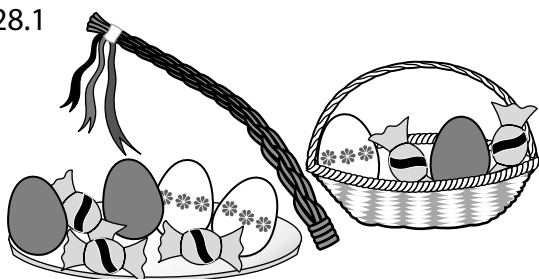
### Zdůvodnění

Slovo *spojená* je v textu užito ve významu *spjatá, současně vykonávaná*, slovo *rozpojená* má význam *zrušením spojení uvolněná*. V kontextu výchozího textu tedy danou dvojici slov nelze považovat za antonyma.

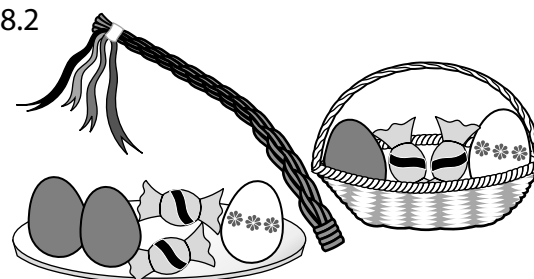
## 28 Přiřadte k jednotlivým obrázkům (28.1–28.4) odpovídající popis (A–F).

(Žádnou možnost z nabídky A–F nelze přiřadit víckrát než jednou.)

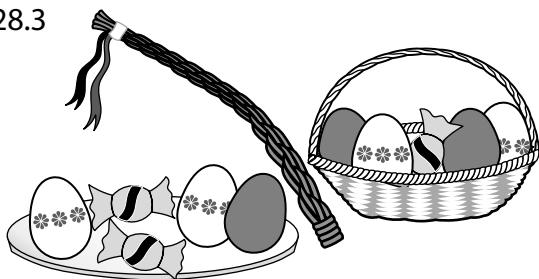
28.1



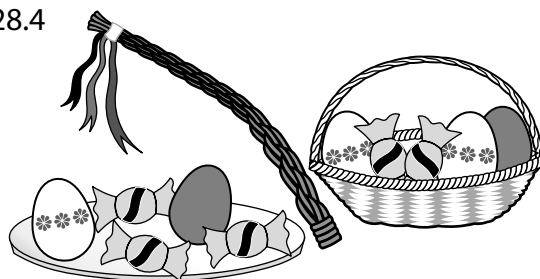
28.2



28.3



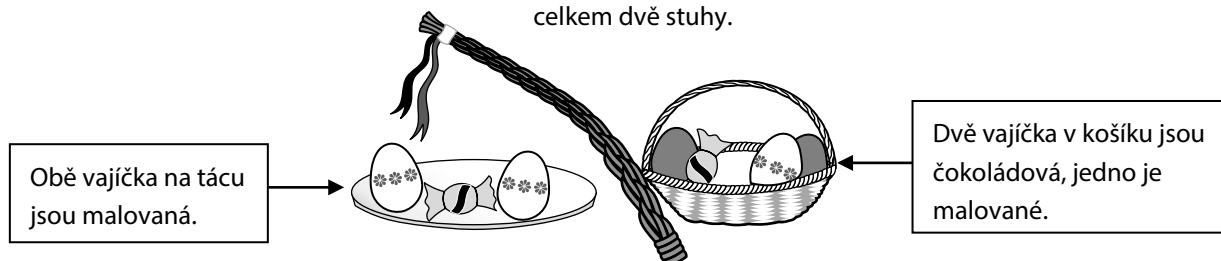
28.4



- A) Na tácu je více bonbonů než v košíku. Na pomlázce je lichý počet stuh. Čokoládových vajíček je méně než malovaných.
- B) V košíku je sudý počet vajíček. Celkový počet čokoládových vajíček je větší než počet bonbonů na tácu. Na pomlázce není sudý počet stuh.
- C) Více než polovina všech bonbonů je na tácu. Celkový počet malovaných vajíček je lichý. Čokoládových vajíček je méně v košíku než na tácu.
- D) Celkový počet vajíček je větší než celkový počet bonbonů. Na tácu je lichý počet vajíček. V košíku je méně čokoládových vajíček než bonbonů.
- E) V košíku je sudý počet bonbonů. Počet malovaných vajíček na tácu není shodný s počtem malovaných vajíček v košíku. Na pomlázce je sudý počet stuh.
- F) Celkový počet vajíček je lichý. V košíku je více vajíček než bonbonů. Počet malovaných vajíček na tácu je shodný s počtem malovaných vajíček v košíku.

Vysvětlivky:

Na obrázku jsou celkem dva bonbony (jeden na tácu a druhý v košíku) a celkem pět vajíček. Na pomlázce jsou celkem dvě stuhy.



## Řešení

28.1 C)

28.3 F)

28.2 D)

28.4 A)

Žádný z uvedených obrázků neodpovídá ani popisu B), ani popisu E).